

Mässling

Rekommendationer för vaccination

Vaccinet

Mässling är en extremt smittsam och potentiellt svår sjukdom som kan förebyggas med ett säkert och effektivt vaccin. Vaccinet som används är det kombinerade MPR-vaccinet (mässling-påssjuka-röda hund). På den svenska marknaden finns inget singelvaccin som enbart innehåller mässling. Det är ingen nackdel att ge vaccinet även om personen skulle ha haft någon av sjukdomarna. Totalt två doser rekommenderas till alla som vaccineras. Eftersom mässling, påssjuka och röda hund numera är så sällsynta byggs skyddet inte på genom att man utsätts för naturligt virus i omgivningen. Sprutorna ges med cirka 5 års intervall. Minsta intervall är 4 veckor. En dos MPR-vaccin ger skydd hos cirka 95 procent av alla vaccinerade individer. Detta är i vaccinsammanhang ett mycket bra skydd. Den andra dosen ges för att de som inte fick något skydd vid första dosen ska få en ny chans. Den andra dosen hjälper också till att upprätthålla skyddet. Två doser ger minst 98 procent av de vaccinerade ett livslångt skydd. De som inte haft sjukdomen, bara fått en dos tidigare eller är ovaccinerade rekommenderas en dos före utlandsresa. Barn får den första dosen vid 18 månaders ålder i det svenska vaccinationsprogrammet. Denna dos kan tidigare läggas ner till 9 månaders ålder. Barn som vaccineras mellan 9-12 månader, rekommenderas den ordinarie sprutan vid 18 månader eftersom en dos i tidig ålder ger sämre skydd. Kontraindikationer för vaccination är: graviditet, svår äggallergi och nedsatt immunförsvar.

Biverkningar

Eftersom MPR-vaccinet innehåller levande försvagat virus så kan det ge en lindrig mässlingslik sjukdom efter 7-10 dagar. Feber och ett blekt utslag 7-12 dagar efter vaccination förekommer hos 5-10 procent. Enstaka kan få övergående lindrig ledvärk eller en kortvarig förstoring av lymfkörtlar i ljumsken eller armhålan på samma sida som injektionen. Även om dessa symptom uppträder kan man inte smitta andra. Allvarliga biverkningar är extremt ovanliga och vaccinet bedöms som mycket säkert. För mer information se FASS.

Hur vet man om man har skydd?

I Sverige hade vi stora mässlingsutbrott fram till början av 70-talet. Vaccination mot mässling infördes succesivt under 70-talet och blev allmän i vaccinationsprogrammet från 1982. Sen dess erbjuds barn två doser, den första vid 18 månader och den andra i skolan. Smittskyddsinstitutet förtydligar i tabellen på nästa sida vilket skydd man kan förväntas ha i de olika åldersgrupperna om man inte aktivt valt att avstå från vaccination. I kommentarsfältet anges vilka som kan behöva överväga mässlingvaccination före till exempel utlandsresa. Det finns inget nationellt register över vilka som vaccinerats eller varit sjuka. För den som inte har kvar sitt vaccinationskort och inte kommer ihåg om man vaccinerats eller haft sjukdomen kan tabellen ge vägledning vid bedömning av vilket mässlingskydd man kan tänkas ha.

Mässling orsakas av ett virus och är en av de mest smittsamma sjukdomar vi känner.

Insjuknandet vid mässling är akut med snabbt stigande feber, röda ögon och tilltagande luftvägssymtom i form av en besvärlig torrhosta. Efter någon dag uppträder ett storfläckigt, rött och ofta sammanflytande utslag.

Komplikationer är vanliga och drabbar ungefär var femte person (20 %). Sekundärinfektioner som öroninflammation, bihåleinflammation eller lunginflammation förekommer. I sällsynta fall kan sjukdomen kompliceras (ungefär 1/1 000) av en allvarlig hjärninflammation. Denna läker i regel ut, men dödsfall förekommer och ibland ses kvarstående hjärnskada.

Vägledning för bedömning av skydd mot mässling

Födelseår	Sannolikt haft mässling	Erbjuden vaccinationsdos 1 vid ca 1,5 års ålder	Erbjuden vaccinations-dos 2 vid 6-8 eller 12 års ålder	Kommentar
Före 1960	Ja	Nej	Nej	I stort sett alla har haft mässling och är skyddade hela livet.
1960-1969	Ja, majoriteten	Nej	Nej	Vissa (max 5 %) födda mot slutet av decenniet är ovaccinerade och har inte haft mässling . Bör vaccineras vid smittrisk.
1970-1974	Ja, majoriteten	Ibland	Ja	Få vaccinerades i början på 70-talet. De flesta har immunitet efter sjukdom och/eller skolvaccination på 80-talet, men det finns oskyddade som bör vaccineras vid smittrisk.
1975-1979	Ja, en avtagande andel	Ja	Ja	De flesta vaccinerade med en dos i skolan, ca 60 % med två doser.
1980-	Nej	Ja	Ja	Mindre epidemier under 80-talet, < 100 fall/år sedan 1988. Kring 95 % vaccinerade med två doser nästan alla år sedan 1985.
Barn under 6-8 år (åk 1-2)	Nej	Ja	Nej	Ingen åtgärd. Kontrollera ev. vaccinationsstatus vid utbrott. Första dos ger gott skydd.
Barn under 18 månader	Nej	Nej	Nej	Vaccination från och med 9 mån ålder kan övervägas vid smittrisk. Vaccination före 12 månader ska upprepas vid 18 månader.